
Kuks udivuje svou velikostí, dodnes je vítaným výletním cílem

Kuks udivuje svou velikostí, dodnes je vítaným výletním cílem

PRAVO

Jedinečný lázeňsko-zámecký komplex v Kuksu na Trutnovsku nechal vybudovat na přelomu 17. a 18. století tehdejší majitel panství hrabě František Antonín Špork.

Ačkoli se do dnešních dnů dochovala pouze část objektů a zlomek zdejší zejména sochařské výzdoby, je patrné, jak velikost byla Šporkova koncepce a stavební rozmach. Dnes je toto místo vítaným výletním cílem a zvažuje se jeho navrzení na zápis na Světový seznam kulturního a přírodního bohatství UNESCO.

Sochy z dílny M. B. Brauna

Významný barokní architekt Alliprandi začal v dosud neosídleném údolí řeky Labe stavět v roce 1692. Nejprve byla na levém břehu Labe při léčivých pramenech vybudována lázeňská část se zámkem a schodištěm.

Na pravém břehu následoval hospital s kostelem Nejsvětější Trojice a rodinnou šporkovskou kryptou. Prostor před průčelím kostela a hospitalu dodnes zdobí sochy z dílny M. B. Brauna (1684–1738), zobrazující alegorie Náboženství a řadu Ctností a Neřestí. Braun a jeho dílna je rovněž autorem Betlému, unikátního souboru pískovcových plastik v nedalekém Novém lese u Žirče.

O významu této památky svědčí fakt, že už v roce 1971 bylo území obce včetně hospitalu a souboru plastik prohlášeno památkovou rezervací. Betlém a hospital byly navíc prohlášeny národní kulturní památkou.

Do hrobky jen třikrát denně

Zatímco bývalý zámek dnes připomíná pouze arkádové schodiště a jeho obraz navodí v turistické sezóně vztyčená maketa, na pravém břehu se dochovalo Šporkovo dílo v původní kráse. Areál hospitalu je navíc přístupný veřejnosti.

„Lidé často říkají, že jdou na prohlídku zámku, ale k tomu je vede pouze dojem z této krásné barokní architektury. Ve skutečnosti se nacházíme v objektu hospitalu, kde od roku 1743 působil řád milosrdných bratří, který se staral o staré a nemocné chovance podle stanov Šporkovy kukské nadace,“ vysvětlil vedoucí návštěvníckého provozu Jindřich Kolda.

Příchozí si mohou vybrat ze dvou prohlídkových okruhů. Letos poprvé je znovu po 20 letech zpřístupněna hraběcí hrobka. „Konají se ovšem pouze tři prohlídky denně, vždy v 11, 13 a v 15 hodin. Navíc může být v prohlídce maximálně dvacet osob,“ řekl průvodce a připojil pozvánku na zbylé dva okruhy. „V rámci prohlídky prvního okruhu se hovoří o zdejší historii, o Františku Antonínu Šporkovi, ale i o sochaři Braunovi a jeho díle. Originály jeho soch návštěvníci spatří v lapidáriu a prohlédnou si i lékárnu, druhou nejstarší zachovanou barokní lékárnu na světě,“ vyjmenoval Kolda.

Loni byl okruh rozšířen o tři nové místnosti. Exponáty v nich připomínají jak řád milosrdných bratří, tak řád svatého Huberta, založený samotným Šporkem ke kultivaci lovu. „Věříme, že se nám příští rok podaří trasu opět prodloužit. Mimo jiné chceme instalovat model Kuksu. Po prázdninách se do expozice zřejmě vrátí znovuobjevený obraz s betlémským výjevem, který nyní prochází obnovou.“

Historie lékárnictví

A co víc, restaurátoři zjistili, že pod malbou datovanou do konce 19. století se nachází starší barokní vrstva s identickým výjevem,“ pochlubil se Kolda.

Šest místností druhého, tematicky zaměřeného návštěvníckého okruhu, provede zájemce historií lékárenství v Čechách. V části areálu totiž sídlí České farmaceutické muzeum, které vzniklo ve spolupráci s královéhradeckou Farmaceutickou fakultou Univerzity Karlovy.

Expozice nazvaná příznačně Kouzlo apatyky je nejen plná historických informací, exponátů, ale je i hravá. „Každý si tu může vyzkoušet, jak se obsluhují lékárnické stroje, mohou si vyrobit vlastní tabletku,“ prozradil Jindřich Kolda. A zatímco na jedné straně stojí barokní lékárna, nezapomněli autoři expozice ani na současnost a prezentují podobu lékárny z druhé půle 20. století.

Procházka do Betléma

Příjemnou procházkou po místní naučné stezce se vydáme do zhruba dva kilometry vzdáleného Nového lesa nad obcí Žireč. M. B. Braun tu se svými žáky v období let 1723 až 1733 vytvořil rozsáhlý soubor plastik, nazývaný podle ústředního díla Betlém. Plastiky jsou zajímavé i tím, že vznikly jako promyšlený soubor uměleckých děl přímo na místě objevu nebo těžby kamene.

Nejslavnějším dílem je socha sv. Onufria, jehož kopie zdobila československý výstavní pavilón na světové výstavě v Ósace v roce 1970. Z původně rozsáhlého areálu se dochovala jen část a plastiky jsou značně poškozené, přesto poskytují zážitek, který stojí za zhlédnutí.